

UNGDOMSSKOLENS HANDLEPLAN IFORBINDELSE MED OVERGREB MOD BØRN

Nærværende handleplan er opdelt i afsnit, der er konkret anvisende i forhold til medarbejdere samt afsnit, der understøtter skolens arbejde med politikker og egne handleplaner i forhold til overgreb.

*Observation, registrering og
indsats*

Indholdsfortegnelse:

1. Indledning / side 2
2. Definitioner af seksualitet, seksuelle overgreb og vold / side 3
3. Tegn og signaler på seksuelle overgreb og vold – Hvad skal jeg se efter? / side 4+5
4. Overgreb. Handleplan for overgreb i Ungdomsskolen / side 6
5. Skærpet underretningspligt / side 6
6. Underretning – hvordan? / side 6
7. Ungdomsskolens værdigrundlag som baggrund for politikken/side 7
8. Formål med politikken / side 7
9. Målgruppe / side 7
10. Faglig viden om tilgange til børn og unges seksualitet / side 8
11. Faglig viden om forebyggelse og opsporing af overgreb mod børn og unge / side 8
12. Strategi for implementering og opfølgning / side 9
13. Inddragelse af børn og forældre / side 9
14. Henvisning til relevante links og litteratur / side 9

1. Indledning

Børn og unge har brug for en god og tryk opvækst. Derfor har alle, der arbejder med børn og unge – både lovgivningsmæssigt og moralsk - en særlig pligt til at opfange signaler på, at der kan være tale om overgreb – og til at tage ansvar og handle i situationer, der vækker bekymring.

Nærværende handleplan er opdelt i afsnit, der er konkret anvisende i forhold til medarbejdere samt afsnit, der understøtter institutionens arbejde med politikker og egne handleplaner i forhold til overgreb.

I handleplanen forstås "overgreb" både som vold (fysisk og psykisk) og seksuelle overgreb. Det er ønsket, at handleplanen kan være en hjælp og inspiration til medarbejdere på Lyngby-Taarbæk Ungdomsskole i det daglige arbejde.

2. Definition af seksualitet, seksuelle overgreb og vold

Definition af seksualitet, seksuelle overgreb og vold har betydning for, hvordan der arbejdes med forebyggelse, opsporing og håndtering af seksuelle overgreb og vold og hvordan vi udformer vores politik på området.

Definition af seksuelle overgreb:

” - Den voksne udnytter barnets tillid.

- Det seksuelle overgreb krænker barnets integritet.
- Det er en handling, som barnet ikke kan forstå eller misforstår, og som barnet ikke er modent til at give samtykke til
- Det seksuelle overgreb er udtryk for den voksnes behov og på den voksnes betingelser, eller er et udtryk for børn og unge, der udsætter andre børn og unge for seksuelt grænseoverskridende adfærd. - Det er en handling, som overskrider samfundets lovgivning og den almindelige moral.”

Definition af vold psykisk/fysisk:

”Vold er en handling eller trussel, der – uanset formålet – er egnet til/eller krænker en anden persons integritet, eller som skræmmer, smerter eller skader personen – uanset om personen er et barn eller en voksen. Volden kan både være bevidst handling eller en handling, der sker i affekt.

Handlingen overskrider endvidere samfundets love og normer. Uanset typen af vold, der begås mod et barn, så er der tale om, at barnet udsættes for en adfærd fra forældrene eller andre med en magtrelation til barnet, som er ødelæggende for, eller forhindrer udviklingen af et positivt selvbillede hos barnet. Enhver form for vold bringer barnets udvikling og sundhed i fare. Vold er udtryk for, at barnet ikke frivilligt indgår i den handling, der begås mod barnet.

Psykisk vold kan beskrives som følelsesmæssig afvisning, trusler om at blive forladt, trusler om straf, indespærring eller andet tilsvarende, eller om en generelt nedværdigende behandling.

Manglende stimulering og hindring af børns skolegang eller fritidsinteresser er ligeledes eksempler på psykisk vold.

Fysisk vold kan beskrives som korporlig afstraffelse, slag eller anden form for straf, hvor barnet rammes direkte på kroppen.

Vold omfatter også, når børn er vidne til vold, for eksempel mod en forælder eller søskende.”

3. Mulige tegn og reaktioner – hvad skal jeg se efter?

Det er skadeligt for børn og unge, at blive udsat for vold og seksuelle overgreb, derfor er det vigtigt, at fagpersoner så tidligt som muligt opsporer og handler, hvis der er mistanke eller viden om, at børn og unge udsættes for overgreb. Tidlig opsporing er en del af den sekundære forebyggelse.

Det er ofte gennem barnet selv, man får viden eller mistanke om overgreb, og selvom det sjældent er muligt umiddelbart at få be- eller afkræftet mistanken, er det vigtigt, at man som fagperson har faglig viden om de mulige tegn og reaktioner barnet kan udvise.

Seksuelle overgreb og vold mod børn og unge er ofte omgærdet af tavshed og hemmeligholdelse og kan foregå gennem længere tid, uden at omgivelserne får kendskab til det. Det kan således være en vanskelig og kompleks opgave, at opspore overgreb mod børn og unge. Det er sjældent muligt umiddelbart at få be- eller afkræftet en mistanke, og som medarbejder står man derfor ofte med tvivl, usikkerhed, uvished og uden dokumentation for, om overgrebet har fundet sted. Det er ofte gennem barnet, at man får viden eller mistanke om overgreb. Den unge udviser måske nogle tegn og reaktioner eller kommer med nogle udsagn om overgreb. Den unge har brug for, at et andet menneske aktivt og engageret reagerer og tager initiativ i forhold til de udsagn, den unge kommer med, eller de tegn og reaktioner, den unge udviser. Som medarbejder er det derfor vigtigt, at man dels har en faglig viden om de mulige tegn og reaktioner, som en ung kan udvise, og dels har en viden om de processer, der ligger bag afdækningen af et overgreb, for såvel medarbejderen som den unge.

Børn og unges tegn og reaktioner på overgreb er komplekse, flertydige og multifaktorelle. Der kan indgå både somatiske, psykiske og sociale aspekter i en ungs bekymrende adfærd eller mistrivsel. Samtidig er det vigtigt at være opmærksom på, at tegn på mistrivsel ikke nødvendigvis er ensbetydende med tegn på overgreb. Tegn på mistrivsel kan fx også vise sig ved andre belastende oplevelser i den unges tilværelse som fx skilsmisse, et nært familiemedlems sygdom eller død eller skoleproblemer.

Manglende trivsel kan også være tegn på andre former for omsorgssvigt, ligesom det kan være udtryk for, at barnet ikke får dækket sine fundamentale udviklingsbehov.

Derfor er det hverken muligt eller hensigtsmæssigt at udarbejde en facitliste, der rummer tegn og reaktioner, som kan bruges som tjekliste, når man har en mistanke og er i tvivl. Beskrivelsen af mulige tegn og reaktioner skal derfor læses som opmærksomhedspunkter. Den faglige viden om tegn og reaktioner skal altid sættes i forhold til den viden, man har om det konkrete barn og dets familie.

Hvor gammelt er barnet? Hvor modent er barnet? Hvordan er barnets livsvilkår, og i hvilken kontekst kommer barnets mistrivsel eller bekymrede adfærd til udtryk? Hvad er konkret observeret, og hvad har barnet eventuelt selv konkret givet udtryk for?

Fysiske tegn

- Tidlig seksuel aktivitet
- Tidlig graviditet og abort
- Forsøg på at tilbageholde/skjule fysisk udvikling

Psykiske tegn

- Depression
- Mistillid til andre
- Manglende identitetsfølelse
- Forvirret omkring kønsidentitet
- Forøget skyld- og skamfølelse

Sociale og adfærdsmæssige tegn

- Selvskadende adfærd, cutting, selvmordstanker og -forsøg
- Spiseforstyrrelser
- Alkohol- og stofmisbrug
- Udvide pseudomodenhed
- Hemmelighedsfulde, skamfulde
- Udvikling af specielt kropssprog, kropsholdning

4. Overgreb

Handleplan for Lyngby-Taarbæk Ungdomsskole

Sagen kan evt. forelægges/drøftes i medarbejdergruppen, med henblik på afklaring af usikkerhed i forhold til, om det er en sag, der er alvorlig/ikke så alvorlig.

Derudover gives sparring/støtte fra ledelsen, til, hvad der kan være brug for fremadrettet.

I sager, hvor det er helt oplagt, at der er begået en eller anden form for overgreb (eksempelvis tydelige blå mærker, brækket arm, etc.) underrettes forvaltningen omgående via nærmeste leder.

Generelt er det vigtigt, at man er meget omhyggelig med at dokumentere observationer ved mistriksel eller mistanke om overgreb.

5. Skærpet underretningspligt

Alle borgere har pligt til at underrette kommunen, hvis de får kendskab til vanrøgt, alvorlig misrøgt eller nedværdigende behandling af et barn (Lov om social service, kapitel 27, §§ 153 og 154).

Af § 153 i Lov om social service, fremgår det, at offentligt ansatte, der arbejder med børn og unge har særlig pligt til at være opmærksomme på, hvordan børn og unge trives (skærpet underretningspligt), og man her hermed også pligt til at kontakte den relevante myndighed, når og hvis man har en formodning om, at et barn har behov for særlig støtte eller har været udsat for overgreb.

6. Underretning – hvordan?

Kontakt altid nærmeste leder først, og i samarbejde med denne, besluttes rækkefølgen på processen i forhold til en evt. underretning. Der kan efter en fælles beslutning imellem ledelse og medarbejder, udfyldes en underretning via kommunens hjemmeside

7. Ungdomsskolens værdigrundlag som baggrund for politikken

Ungdomsskolens værdigrundlag tager afsæt i Lyngby Taarbæk kommunes værdigrundlag.

Værdigrundlaget medvirker til at synliggøre, hvilken tilgang og praksis, der kendetegner institutionen.

Værdierne afspejler institutionens leveregler. Det er derfor vigtigt, at både de unge, medarbejdere, forældre og samarbejdspartnere har kendskab til værdierne.

Det er væsentligt, at der tages stilling til omgangsformer og-tone mellem ung til ung, ung til voksne, voksne til voksne og voksne til børn. Ligesom det er vigtigt at forholde sig til påklædning, sprogbrug, samvær og grænser m.v.

8. Formål med politikken

Politikkens overordnede formål er at sætte fokus på og skabe dialog om forebyggelse og tidlig opsporing af overgreb mod børn og unge i Lyngby-Taarbæk Ungdomsskole samt forebygge, at børn og unge udsættes for overgreb.

Formålet er endvidere at tydeliggøre og nedskrive retningslinjer ved mistanke om overgreb mod børn og unge, og hvorledes der skal arbejdes fremadrettet med forebyggelse og tidlig opsporing.

Formålet er ligeledes at understøtte børnenes/de unges udvikling af en sund trivsel generelt, og i ungdomsskolens tilfælde, primært i deres fritid, da vi ikke ser de unge i skoletiden.

9. Målgruppe

Handleplanen er rettet mod medarbejdere, der er ansat i Lyngby-Taarbæk Ungdomsskole.

Politikken er rettet mod:

- Børn/unge
- Ledelse
- Medarbejdere
- Forældre
- Skoler
- Samarbejdspartnere.

10. Faglig viden om tilgange til børn og unges trivsel

En af ungdomsskoles væsentligste opgaver er at understøtte børn og unge i en sund og god udvikling.

Derfor er det centralt, at der hos personalet er så stor faglig viden om seksualitet og overgreb, og hvordan overgreb kan påvirke den unges udvikling.

11. Faglig viden om forebyggelse og opsporing af overgreb mod børn og unge

Forebyggelse af overgreb forudsætter kontinuerlig dialog med de unge der kommer i ungdomsskolen. De unge skal så vidt muligt sikres den fornødne viden og støtte til at lære at sætte grænser/sige fra. Det er medarbejdernes ansvar, ud fra de kompetencer de har med sig, at beskytte, hjælpe og guide de unge.

Det er væsentligt, at medarbejderne besidder en vis faglig viden om mulige tegn og reaktioner, man skal være opmærksom på, når det drejer sig om overgreb. Den faglige viden skal samtidig rumme et ungeperspektiv for at sikre, at signalerne ses og forstås i relation til den konkrete sammenhæng den unge indgår i, samt den unges samlede livsvilkår.

Det kræver, at man som medarbejder stiller sig til rådighed for de unge, og med nærvær signalerer, at her en voksen, man kan stole på vil hjælpe én, og som man kan betro sig til. Alle sager eller tvivl, skal altid drøftes med nærmeste leder.

Det faglige arbejde med forebyggelse og tidlig opsporing af overgreb, forudsætter også et trygt arbejdsmiljø, hvor man kan tale åbent med hinanden om tvivl, overvejelser og mistanker, og hvor der løbende er drøftelser og dialog om dette i personalegruppen, og evt som fast punkt på dagsordenen til personalemøder med ledelsen. Det skal ligeledes italesættes på det årlige startlæremøde, hvor alle medarbejdere bedes orientere sig i denne handlingsplan, på LTU's hjemmeside.

12.Strategi for implementering og opfølgning

Handleplanen i forhold til overgreb med tilhørende politik indgår i ungdomsskolens demokratiske proces og drøftes/behandles i bl.a. bestyrelsen.

Denne handleplan er tilgængelig på Ungdomsskolens hjemmeside.

13.Inddragelse af forældre og skole

Arbejdet med politik til forebyggelse og opsporing af overgreb er tæt forbundet med Ungdomsskolens værdier og den daglige form for pædagogik, i en organisation hvor personalet ikke nødvendigvis er pædagogisk uddannet. Det er naturligt, at forældre/hjemskole inddrages via Ungdomsskolens ledelse.

Henvisning til relevante links og litteratur

www.socialstyrelsen.dk/børn-og-unge/overgreb

www.socialstyrelsen.dk/viso herunder findes:

Dialogspillet – forebyggelse af seksuelle overgreb mod døgnanbragte børn og unge. Servicestyrelsen 2011

<http://www.socialstyrelsen.dk/viso/seksuelle-overgreb/faglitteraturseksuelle-overgreb> her finder du bl.a. følgende:

- Politik til forebyggelse og opsporing af overgreb mod børn og unge
- Den professionelle tvivl. Tegn og reaktioner på seksuelle overgreb mod børn og unge. Et fagligt vejledningsmateriale. SISO dec. 2010.
- Egert, Søren: Se barnet og forældrene i øjnene. Et svigtet barn udsender signaler, som ikke altid bliver opfanget. Vera. - Nr. 51, 2010.
- Søren Egert, interview med Kari Killén. I anledning af den norske klinikers bog "Barndommen varer i generationer. Forebyggelse af omsorgssvigt"
- Stevnhøj, Anna Louise: Børn og seksualitet. Om børns seksuelle udvikling, adfærd og leg, samt om seksuelle overgreb. Til professionelle og forældre. Børns Vilkår, 2008